

Co jsme zjistili o informačním vzdělávání uživatelů v knihovnách

Božena Blažková

V prosinci byl do všech profesionálních knihoven našeho kraje rozeslán dotazník týkající se informačního vzdělávání uživatelů v knihovnách. Dotazník distribuovaly pověřené knihovny a vyplněné dotazníky sbíralo oddělení služeb knihovnám SVK Hradec Králové. Vyplněné dotazníky zpět neposlaly pouze 3 knihovny: Česká Skalice, Teplice nad Metují a Rokytnice v Orlických horách.

Z dotazníkového šetření vyplynulo, že informační vzdělávání probíhá ve všech knihovnách. Nejčastěji je zaměřeno na I. stupeň základní školy, dále pak na mateřské školy a o něco méně na 2. stupeň ZŠ. Přibližně polovina knihoven organizuje lekce i pro střední školy, což odpovídá tomu, že v menších městech střední školy nejsou nebo je jich daleko méně než MŠ a ZŠ. Pro nematuritní obory jsou informační lekce organizovány minimálně. Několik knihoven organizuje (většinou na vyžádání) kurzy práce s počítači a internetem pro seniory - Nechanice, Smidary, Smiřice, Nová Paka, Ostroměř, Sobotka, Stará Paka, Hořice, Častolovice, Týniště nad Orlicí. Akce pro nezaměstnané a rodiče na mateřské dovolené nebo mateřská centra se konají v Sobotce, Staré Pace a Týništi nad Orlicí. Pro krajany ze Studijního střediska Univerzity Karlovy zorganizovali v Dobrušce 3 lekce informačního vzdělávání.

Akce jsou většinou zaměřeny na orientaci ve vlastní knihovně a v informačním aparátu knihy. Menší pozornost je věnována katalogům a databázím. Z metod je nejvíce využívána přednáška. Větší pozornost by si zasloužily praktické ukázky a samostatná práce. Pokud mají knihovny vlastní webové stránky, tak je v rámci lekcí využívají, méně často však pracují s dalšími webovými stránkami. Jednotnou informační bránu využívá minimum knihoven.

Knihovny si většinou materiály připravují samy a jen občas využívají materiály získané z ostatních knihoven (v rámci porad, vzájemné výměny, z konference Andersen). Celostátní materiál by uvítalo 47 knihoven a podle jejich představ by měl být hlavně upravený pro používání zejména v malých knihovnách, kde musí jeden pracovník zvládnout všechno. Obecné pojetí materiálu by bylo vhodné ke sjednocení lekcí a pro orientaci jednotlivých knihoven. Ukázkové lekce k tématu by sloužily knihovníkům jako vodítko pro další vlastní práci a prakticky by napomáhaly při přípravě lekcí pro vlastní knihovnu.

O školení z oblasti informačního vzdělávání má zájem celkem 41 knihoven. Některé z knihoven, které zájem nemají, upozorňovaly na problematiku uvolňování během pracovní doby, kdy je prvořadé zajistit provoz knihovny, a pomohly by jim materiály vhodné pro samostudium (e-learning?).

Z dotazníků jsem pro zajímavost vybrala následující zajímavé postřehy a náměty:

Pomůže mi jakákoliv praktická "kuchařka", jak na to. Po staru se informační vzdělávání uživatelů dělat nedá. Myslím, že to cítíme všichni. Spoléhám na závěry z konference, která se k danému tématu uskutečnila před rokem v Hradci. Věřím, že okruhy, o kterých se na konferenci mluvilo, se podaří zpracovat a rozšířit mezi knihovníky.

MěK Rtyně

Ráda bych se k informačnímu vzdělávání vrátila. Aby se děti naučily orientovat v knihovně, v knize a poznaly i něco z historie knihy a knihovnictví. Dnes je všechno trochu jinde, kolikrát i my knihovnice někde tápeme, takže pokud by existovaly materiály nebo nápady, jak do toho, uvítám je, protože to, s čím nejvíce bojuji, je nedostatek času.

MěK Úpice

Zatím jsme nezvládli besedy o databázích, které lze na internetu využít pro vlastní práci uživatele. Práce s webovými stránkami knihovny. Dalším tématem by mohl být jakýsi etický kodex práce s databázemi - co lze využít a co už je opisování, že referát není stažení textu z internetu apod. Úspěšně pořádáme pro šestáky besedy na téma bezpečný internet, ale vývoj jde kupředu a mám pocit, že nestihneme všechny novinky sledovat. Třeba by stačilo jednou za rok školení o tom, co je nového. Myslím si, že nějaký materiál o informačním vzdělávání (jakási osnova) by nebyl marný - pro orientaci, co dělají jinde, jak a co mohou využít pro knihovnu. Hodně zdaru při zpracování.

MěK Police nad Metují

Vzhledem k různým skupinám v IVU pracujeme individuálně a často po dohodě s pedagogy škol, kteří vítají zpracování konkrétního zadání. Jistě by pomohl všeobecný materiál upřesňující hlavní okruhy témat podle věku a potřeb uživatelů včetně odkazů na odbornou literaturu z oblasti informatiky.

MěK Hronov

Mezi 70 akcemi, které za letošní rok v naší knihovně proběhly, byla jen 1 lekce KIV, jinak i pro školky a poprvé příchozí třídy dělám pořady zaměřené tematicky a informační vzdělávání odbudeme přiměřeně věku úvodem (poučení a soutěž). Celkově zájem o KIV mezi pedagogy není.

KMHK - pobočka Kukleny

Zajímala by mne nová didaktická koncepce výuky v souladu s požadavky RVP a ŠVP, spolupráce veřejných knihoven a škol, systém informačního vzdělávání v městské knihovně.

KMHK - pobočka Plotiště

Potřebovala bych metodiku, kterou bych mohla předložit vedení školy, aby v ní bylo jasné vystiženo, na jaké bázi má spolupráce fungovat.

MěK Nechanice

Na slovní projevy nejsem, ale pokud by se něco připravovalo, velmi by mi pomohly náměty doplněné něčím, co děti přitahuje a baví. Např. Pitva knihy. Včera jsem byla na ukázkě dětských programů - to je přesně to, co by se hodilo. Hlavně vidět a pak už si to přizpůsobit vlastním podmínkám a možnostem.

MěK Chlumec nad Cidlinou

Pomohlo by předávání zkušeností mezi knihovníky z různých knihoven a vydání publikace věnované této problematice.

MěK Dobruška

Vyhodnocené dotazníky z našeho kraje byly předány k celkovému zpracování do Moravské zemské knihovny. Celostátní závěry byly projednány na sekci IVU SDRUK v Havlíčkově Brodě ve dnech 8. a 9. února. Závěry v jednotlivých krajích se od sebe výrazně neliší. Velké rozdíly však byly v počtu zpracovaných (vrácených vyplněných) dotazníků. Náš kraj patřil mezi regiony s největší návratností, a tak alespoň touto cestou děkuji všem knihovnám, které vyplnění dotazníku věnovaly svůj čas.

Moravská zemská knihovna, Studijní a vědecká knihovna a sekce IVU SDRUK zvou všechny zájemce na další seminář k informačnímu vzdělávání, který se bude konat ve dnech 20.-21. dubna v Brně. Na jednání v Havlíčkově Brodě byly ustaveny pracovní skupiny, které se budou zabývat jednotlivými okruhy informačního vzdělávání uživatelů. Jedná se o následující témata: Čtenářská gramotnost, Knihovny - zdroj informací, Informační zdroje - tištěné, elektronické, audiovizuální. Výsledky své práce budou jednotlivé pracovní skupiny prezentovat na dalším zasedání sekce, které

se bude konat v listopadu v Pardubicích. Další nápady a náměty od vás všech jsou vítány:-) .

© 2000-2004 Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové · pujcovna@svkhk.cz
· knihovna@svkhk.cz